

Gemeente Zeewolde

Gemeentehuis
Raadhuisplein 1

Postbus 1
3890 AA Zeewolde

Telefoon (036) 5229522
Telefax (085) 1108515
E-mail info@zeewolde.nl
Website www.zeewolde.nl

Aan

De gemeenteraad van Zeewolde,

Datum

30 mei 2023

Uw brief/kenmerk

Zaaknummer

00500000066873

Documentnummer

00500000304405

Contactpersoon

J. Nieuwenhuis

Doorkiesnummer

036 5229509

Onderwerp

Raadsinformatiebrief Buurtuitvoeringsplan
Warmtetransitie

E-mailadres

info@zeewolde.nl

Zeewolde

Geachte leden van de raad,

1. Aanleiding

Uw raad heeft vorig jaar september in de Transitievisie Warmte (TVW) haar visie vastgelegd op een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. De TVW beschrijft de uitgangspunten van de gemeente, de technische mogelijkheden en voorkeuren en de planning voor de komende jaren. In de TVW is besloten om te starten met het opstellen van buurtuitvoeringsplannen (BUP's) voor de Vissenbuurt, Vlinderbuurt en Wildbuurt. Dit proces is nu gestart. Voor deze buurten lijkt de meest logische strategie op dit moment een combinatie te worden van isoleren, zon-PV en een warmtepomp of hybride warmtepomp.

Deze aanname zal samen met bewoners en partners worden getoetst, waarbij ook mogelijke andere opties onderzocht kunnen worden.

Het opstellen van een uitvoeringsplan is ook een afspraak uit het Klimaatakkoord. Een uitvoeringsplan beschrijft voor bewoners en alle betrokkenen een haalbaar en uitvoerbaar plan richting een aardgasvrij of aardgasvrij-ready gebied. Het uitvoeringsplan kan worden vastgelegd in een omgevingsplan. Het wettelijk kader hiervoor is nog in ontwikkeling.

Transitievisie Warmte

De Transitievisie Warmte beschrijft de mogelijke aardgasvrije strategieën per buurt. De voorkeursoptie op basis van technische en economische afwegingen in Zeewolde Zuid is: (hybride) warmtepomp, d.w.z.: in ieder geval een hybride warmtepomp, waar mogelijk een luchtwarmtepomp. Mogelijke alternatieven vóór 2030 zijn: (kleinschalig) warmtenet met MT-aflevert temperatuur, alternatieve individuele all-electric oplossingen. Mogelijke

alternatieven na 2030: groen gas of waterstof.

De Vissenbuurt, Vlinderbuurt en Wildbuurt zijn aangewezen als verkenningsbuurten. Deze fasering is in lijn met de concept-renovatieplanning van de woningcorporatie Woonpalet als indicator voor de algehele renovatietrend in buurten en wijken. De gemeente kiest om te starten met: (1) Rijwoningen, deze hebben vaak vergelijkbare bebouwingskenmerken; en (2) Woningen met vervangingsmoment voor een cv-ketel tussen 2023-2026. De gemeente kiest verder voor een campagnematige aanpak, bijvoorbeeld door collectieve inkoop te faciliteren.

2. Situatieschets buurten

2.1 Huidige situatie

De Vissenbuurt, Vlinderbuurt en Wildbuurt maken deel uit van Zeewolde Zuid. Het zijn duidelijke woonbuurten: tegenover ruwweg 1100 woningen staan er 11 utiliteitsgebouwen (voor onderwijs, zorg, bijeenkomsten en sport). De inwoners zijn grotendeels woningeigenaren: 70 % van de huishoudens leeft in een koopwoning, 22 % in een woning van woningcorporatie Woonpalet en 8 % in particuliere huurwoningen (zie ook figuur 1).

Volgens de betrokkenheidsanalyse van Citisens¹ bestaat Zeewolde Zuid overwegend uit de groepen 'Geïnformeerde gezinsdrukte', 'Honkvaste buurtbewoners' en 'Gevestigde beïnvloeders'. Deze groepen zijn gehecht aan hun buurt, relatief betrokken (hoewel ze soms beperkte tijd beschikbaar hebben) en vinden het bij participatie van belang om mee te kunnen beslissen en doen.

De buurten zijn gebouwd tussen 1990 en 1996. Dit betekent dat de woningen relatief modern en goed geïsoleerd zijn: 22 % van de woningen heeft energielabel C (definitief of voorlopig), 58 % label B en 20 % label A of hoger. De buurten bestaan voornamelijk uit rijwoningen, met vooral aan de buitenranden ook vrijstaande woningen.

2.2 Aandachtspunten bij het uitvoeringsplan

Technische randvoorwaarden zijn beschreven in de TVW. De belangrijkste technische beperking wordt gevormd door boringsbeperkingen in de ondergrond. Dit limiteert de mogelijkheden voor geothermie, bodemwarmte en Warmte-Koude Opslag (WKO).

Na het publiceren van de TVW is netcongestie een belangrijkere overweging geworden:

Netcongestie

Een belangrijke randvoorwaarde bij de plannen is de beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet. Grootverbruikersaansluitingen, bijvoorbeeld voor een warmtenet gevoed door aquathermie, zijn tot 2030 niet mogelijk volgens netbeheerder Liander. Kleinverbruikersaansluitingen wel, maar die belasten het laagspanningsnet wel steeds zwaarder door de toename van zonne-energie, elektrisch vervoer en elektrische verwarming. Wanneer grote

¹ Citisens i.o.v. gemeente Zeewolde (2021), *Betrokkenheidsanalyse Zeewolde*.

delen van een buurt willen overstappen op verwarming met warmtepompen, is het belangrijk dat dit past binnen de netcapaciteit. We werken bij het opstellen van het BUP daarom nauw samen met Liander.

3. Plan van aanpak

Het plan van aanpak om te komen tot een Buurtuitvoeringsplan bestaat uit een technisch-economisch spoor en een participatie- en communicatiespoor. Bij het ontwerp van het proces om te komen tot dit BUP zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeente gebruikt geen dwang of drang om bewoners van het gas af te krijgen en schrijft geen opties voor. We zetten erop in om bewoners en bedrijven te ondersteunen bij opties waar zij zelf animo voor hebben.
- Als de gemeente warmteopties adviseert die nog gas gebruiken (bijv. hybride warmtepompen), blijft het gasnet zeker liggen tot de investeringen daarin redelijkerwijs terugverdiend zijn. Zo zijn we een betrouwbare partner voor bewoners.
- We starten met de drie buurten gezamenlijk. Als de buurten een gezamenlijke BUP kunnen krijgen, biedt dit schaalvoordelen en kan de gemeente sneller meer bewoners bereiken. Als de mogelijkheden en wensen in de drie buurten te zeer van elkaar verschillen voor een gezamenlijk BUP, scheiden we de processen.
- We verfijnen de aanpak in deze verkenningbuurten en leren van de ervaringen voor toekomstige BUP's.

Het opstellen van het BUP duurt van april 2023 tot maart 2024. We verdelen het proces in zeven stappen:

1. **Procesontwerp (april-mei).** We werken het proces in detail uit met partners en richten een partnerwerkgroep op met organisaties die relevant zijn in de buurten (bijv. Liander en Woonpalet).
2. **Startbijeenkomst bewoners (mei-juni).** We organiseren een eerste bijeenkomst met de bewoners van de drie buurten. Deze bijeenkomst is breed en informerend van aard. We zetten het proces zoals uitgedacht met de partners uiteen, schetsen hoe de BUP's eruit kunnen zien en gaan in gesprek over de behoeften, vragen en voorstellen van bewoners. Daarnaast nodigen we de bewoners uit om actief betrokken te raken, binnen het gemeentelijke proces of als bewonersinitiatief.
3. **Mogelijkheden uitwerken (juli-oktober).** We doen onderzoek naar de mogelijkheden voor het BUP, gebaseerd op de vragen die vanuit de bewoners en vanuit de partners naar voren gekomen zijn. We voorzien sociaal onderzoek (bijv. peilingen), een energieschouw van voorbeeldwoningen en een analyse van kansen en randvoorwaarden, zoals de netcapaciteit.

4. **Buurtbijeenkomsten (september-oktober).** Rondom stap 3 organiseren we twee buurtbijeenkomsten om de onderzoeken te toetsen en verfijnen.
5. **Concept-BUP (november-januari 2024).** Op basis van de buurtbijeenkomsten en het onderzoek werken we de concept-BUP uit.
6. **Slotbijeenkomst (januari).** We bespreken de concept-BUP met de bewoners. We informeren hen over de inhoud, bespreken of die aansluit bij hun verwachtingen en bespreken hun wensen voor het vervolg en de uitvoering.
7. **BUP (februari-maart).** We schrijven het definitieve concept van de BUP, met daarin ook de Participatie-aanpak

4. Participatie en communicatie

De belangrijkste groepen waarvan we willen dat ze meedenken en meedoen in de verkenningbuurten zijn de georganiseerde partners en de individuele bewoners.

4.1 Georganiseerde partners

De georganiseerde partners betrekken we via een partnerwerkgroep (PWG). Dit zijn partijen die relevante plannen of kennis hebben voor de plannen of noodzakelijk zijn voor de uitvoering. Het gaat ondermeer om: netbeheerder Liander, woningcorporatie Woonpalet, de NMF Flevoland (dat het energieloket uitvoert), Huurdersbelang Zeewolde, Arme Kant Zeewolde en energiecoöperaties Zeenergie, Zeewolde Zon, De Nieuwe Molenaars en ENCOZ.

Via de PWG benutten we de kennis en inzichten van de partners. De PWG komt periodiek bijeen en begeleidt het proces door bij te dragen aan het ontwerp van de aanpak, aanwezig te zijn bij bijeenkomsten met bewoners en tussentijdse documenten te reviewen. Het BUP zal ook medewerking van een deel van de partners vereisen (welke hangt af van de invulling). Daarmee is het niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk dat zij zich in de plannen kunnen vinden.

4.2 Individuele bewoners

De bewoners van de Vissenbuurt, Vlinderbuurt en Wildbuurt zijn degenen om wie het BUP draait. Reductie van het aardgasverbruik en overgang op andere warmteopties vraagt om acties van hun kant. Het BUP kan dus alleen slagen als hun wensen en behoeften er goed in mee worden genomen.

Dat begint bij bewustwording. De gemeente heeft voor de bewoners van koopwoningen in de drie buurten al een gratis warmtescan laten uitvoeren om hen te informeren en bewustwording te stimuleren. We informeren ze verder met een informatiebrief die eind mei in de buurten verspreid wordt, met informatie op de website van Zeewolde en door aan te sluiten op gerelateerde evenementen, zoals de Klimaatweek eind oktober.

Na bewustwording komt participatie. We bieden de bewoners verschillende momenten om de plannen te bespreken. Tijdens het proces organiseren we vier buurtbijeenkomsten waarop bewoners inbreng kunnen leveren op de aanpak (bijeenkomst #1 op 28 juni in de Verbeelding), op specifieke onderwerpen voor het BUP (#2 en #3) en op het concept-BUP (#4). Daaromheen organiseren we een sociaal onderzoek (bijv. een peiling of

enquête), dat we nog nader invullen in gesprek met de PWG en bewoners. Tot slot hopen we een innovatieve participatiemethode (Q Methodology) in te kunnen zetten om de perspectieven van bewoners in beeld te brengen. We hebben hiervoor een subsidieaanvraag gedaan en wachten op dit moment nog op de uitkomst daarvan.

Het is belangrijk om een goede afspiegeling van de buurten te betrekken. Daarom zetten we een mix aan communicatieactiviteiten en participatiemogelijkheden in. Daarnaast bespreken we met bewoners en partners of er specifieke groepen buiten beeld blijven en hoe we die met gerichte acties wel kunnen aanhaken.

4.3 Actieve bewoners

Wanneer actieve bewoners een grotere rol willen spelen in het BUP, willen we hier de ruimte voor bieden. Tijdens de eerste bewonersbijeenkomst en in aanloop daarnaartoe, zullen we stimuleren dat bewoners actief worden en zich organiseren tot een buurtinitiatief. We zullen de volgende rollen voor bewoners faciliteren en stimuleren:

- Lid partnerwerkgroep: we vullen de PWG aan met bewonersvertegenwoordigers die aanwezig zijn bij de werksessies. We mikken op één vertegenwoordiger per buurt.
- Reviewer concept-BUP: we vragen een groep bewoners het concept-BUP te reviewen, in zijn geheel of op specifieke punten. De leden van de PWG doen dit in elk geval.
- Tafelvoorzitter buurtbijeenkomsten: bij buurtbijeenkomsten waarbij we losse overlegtafels organiseren, laten we deze bij voorkeur leiden door een bewoner die gemotiveerd is voor het onderwerp.
- Woningeigenaren kunnen hun woning voor energieschouw aandragen (zie stap 3 in het plan van aanpak).

De gemeente stimuleert bewoners zichzelf te organiseren en bij te dragen aan het BUP en vindt daarbij het uitdaagrecht een belangrijk instrument. De kennis die in de samenleving aanwezig is, is goud voor de gemeente. Deze kennis kunnen we inzetten om ideeën te ontwikkelen, te toetsen, uit te dagen en zo de plannen te verbeteren.

Het uitdaagrecht kan verschillende vormen krijgen. Voor het BUP zien we vooral mogelijkheden in het overnemen van (delen van) de uitvoering en het ontwikkelen van alternatieve warmteopties. Zo kan een groep bewoners vinden dat zij een collectieve inkoop beter zelf kunnen organiseren. Dat vraagt om goede samenspraak, maar we bieden er graag ruimte voor. Ook kunnen bewoners zelf een warmteoptie ontwikkelen, zoals een gezamenlijk systeem voor een huizenblok.

5. Projectorganisatie

Het opstellen van de BUP wordt uitgevoerd door een team van de gemeente Zeewolde en MSG, met inbreng van de leden van de PWG. De betrokken partijen hebben de volgende rollen:

- Gemeente Zeewolde: aansturing opstellen BUP. Communicatie-uitingen, praktische organisatie bijeenkomsten.
- MSG: uitvoeringactiviteiten opstellen BUP. Advies en inhoudelijke ondersteuning bij communicatie-uitingen, uitwerken inhoud bijeenkomsten.
- PWG: input leveren voor aanpak, deelnemen aan bewonersbijeenkomsten, reviewen van tussenproducten. Waar relevant ook directe betrokkenheid bij het proces en/of de besluitvorming (bijvoorbeeld Woonpallet waar het gaat om hun vastgoed, Liander voor de netimpact).
- Betrokken bewoners: (keuze uit) deelname aan PWG, reviewen concept-BUP, mede-organiseren buurtbijeenkomsten en deelname aan woningschouw.

Wij hopen u met de beschrijving van onze voorgenomen aanpak van de Buurtuitvoeringsplannen een duidelijk beeld te hebben gegeven op het vervolg van de eerder door u vastgestelde Transitievisie Warmte. Wij nodigen u uit op relevante momenten bij de totstandkoming hiervan betrokken te willen zijn.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Zeewolde,
de secretaris, de burgemeester,
K.C. Hamstra G.J. Gorter